

PLAN

Långsiktiga investeringsbehov 10 år

Regionstyrelsen-RSF

Fastställt av regionstyrelsen

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2024-01-31

Gäller 2025-2034

Ärendenr RS 2023/2423

Version [1.0]

Långsiktiga investeringsbehov 10 år

Innehåll

1. Inledning	3
2. Nuvarande investeringsbudget och plan	3
3. Investeringsbehov under kommande 10-årsperiod	4
Allmänt.....	4
IT-infrastruktur	4
Lokalinvesteringar i kök	5
Strategiska investeringar - kultur och fritid	6
Driftkonsekvenser.....	7

1. Inledning

Som en del i Region Gotlands investeringsprocess ska varje nämnd i februari lämna sina investeringsbehov, i form av en investeringsplan, för de efterföljande tio åren till central behandling. Tanken är att få ett diskussionsunderlag att använda vid dialogmötena och samtidigt få en samlad bild av investeringsbehoven framåt inför budgetberedningen.

Planen ska utgå från den demografiska utvecklingen, övriga förändringar i omvärlden och gällande investeringsbudget. Endast större behov av investeringar ska redovisas. En bedömning av driftkonsekvenserna framåt ska också redovisas. Redovisningen behöver inte vara beloppssatt i detalj då detta ofta inte är möjligt i denna tidiga fas. Ytterligare bearbetning kommer att göras och detaljer för nästkommande femårsperiod redovisas i regionstyrelseförvaltningens mål- och budgetdokument som tas fram till budgetberedningen våren 2024.

2. Nuvarande investeringsbudget och plan

Regionstyrelseförvaltningens nuvarande investeringsbudget och plan innehåller i huvudsak olika pottar. I planen finns pott för IT-infrastruktur, pott för lokalinvesteringar i kök, pott landsbygdsutveckling samt en generell investeringspott för inventarier. Utöver detta innehåller budgeten och planen särskilda satsningar med specifika budgetbeslut. I gällande budget har upptagits medel för redundans inom IT, medel till ett minnesmärke i Almedalen och medel för en stor satsning på ett nytt badhus. Belopp per område framgår av nedanstående tabell. I tabellen framgår även vilka behov som inte rymts i gällande plan.

Investeringsområde (Belopp i tkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Skattefinansierad verksamhet					
<i>Potter</i>					
IT-infrastruktur	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Lokalinvesteringar i kök	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Generell investeringspott	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
<i>Särskilda satsningar/projekt</i>					
Landsbygdsutveckling			2 000	2 000	2 000
IT-redundans	10 000	15 000			
Minnesmärke Almedalen	1 000				
Nytt kök för kyld mat					
<i>Strategiska investeringar</i>					
Badhus	60 000	140 000	88 000		
Summa	109 000	193 000	128 000	40 000	40 000

3. Investeringsbehov under kommande 10-årsperiod

Allmänt

Förvaltningen bedömer, i likhet med tidigare års plan, att kommande större investeringsbehov i huvudsak finns inom tre områden; IT-infrastruktur, lokalinvesteringar i kök och anläggningar för kultur- och fritid. Behovet av lokaler och anläggningar utgår från beslutad lokalbehovsplan och uppgifter från den långsiktiga finansieringsanalysen.

Den demografiska utvecklingen, med bland annat fler ungdomar och äldre, innebär inte någon nämnvärd påverkan på förvaltningens investeringsbehov förutom vad gäller måltidsverksamheten. Där påverkar även val av driftsformer för exempelvis äldreomsorg och eventuellt beslut om annat produktionssätt.

Den omfattande digitala utvecklingen samt vägval och ambitionsnivåer i exempelvis i det framtida fritid- och kulturutbudet, är andra faktorer att ta hänsyn till.

I den **generella investeringspotten**, som utökades från och med budget 2024 från 5 mnkr till 6 mnkr, ska nu även rymmas lite större investeringar inom kultur- och fritidsområdet. Nivån bedöms vara tillräcklig.

Den särskilda satsningen för **landsbygdsutveckling**, som pågått ett antal år, har varit svår att hantera främst utifrån att driftkonsekvenser inte har finansierats.

IT-infrastruktur

Förvaltningen är ansvarig för stora delar av regionens IT-infrastruktur. Generellt sett står IT branschen mitt i en stor omställning, gällande såväl teknik som affärsprinciper. Den **tekniska utvecklingen är omfattande** och går fortsatt mycket fort. Detta i kombination med förvaltningarnas behov av digitalisering för sin verksamhetsutveckling, ställer ökade krav på investeringar i infrastruktur och systemlösningar. Specifikt gäller detta kommunikationsinfrastrukturen där det finns behov av omfattande förnyelse. I generella termer kan man säga att Region Gotlands IT-verksamhet framåt allt mer kommer att likna en intern molnleverantör.

Under 2022 ledde bristen på halvledare i världen fram till en varubrist som i sin tur medförde kraftigt ökade leveranstider. Detta ledde i sin tur till att det var svårt att hålla utbyttestakten på hårdvarukomponenter som datorer och nätverksutrustning. Bristen på halvledare tillsammans med dollarkursens utveckling har lett till kraftigt ökade priser. Prisökningar på 100 % och mer är inte ovanligt för exempelvis accesspunkter för trådlösa nät. Fortsätter denna utveckling kommer budgetmedlen behöva justeras ytterligare utöver de 5 mnkr som IT-budgeten förstärktes med från och med 2024.

Otydligheterna kring tolkningen av och bristen på vägledning kring **GDPR lagstiftningen** och specifikt kring molntjänster ger Region Gotland problem när det kommer till utbytet av kontorsprogram, Word/Excel/Powerpoint. Microsoft365 är enligt dagens tolkning av lagstiftningen inte ett helt gångbart alternativ. Det kan därför behövas en investering i "kartong versionen" av MS Office under perioden. I planen har avsatts 4 mnkr 2025 med utbyte vart fjärde år.

Mot bakgrund av det skärpta IT-säkerhetsläget behöver Region Gotland investera, för att så långt som möjligt, säkerställa fortsatt och säker drift av IT infrastrukturen. Utgiften uppskattades i tidigare budgetarbetet till 25 mnkr vilket ligger i fastställd plan. I planen har ytterligare 10 mnkr lyfts in för 2026. Detta medför dessutom att driframen succesivt (2025-2027) behöver förstärkas med sammantaget cirka 8 mnkr för att klara

kapitalkostnaderna. Denna investering har även tillförts reinvesteringar med motsvarande belopp åren 2029-2031.

Under perioden kan det uppstå behov av att byta något eller några av de stora regiongemensamma systemen så som ekonomisystem, HR-system mm. Särskilda medel behöver då avsättas för detta. När det gäller affärsprinciper så ses en tydlig och snabb förflyttning hos i princip alla leverantörer, från investering i hårdvara och licenser till rena tjänsteköp, datorkraft per förbrukad minut, och programvara som tjänst i molnet. Detta innebär i sin tur att behovet av finansiering kan flyttas från investering till drift.

Lokalinvesteringar i kök

Produktionskapaciteten är i många kök maximerad vilket skapar utmaningar att hantera volymförändringar. Under perioden står verksamheten inför ökade volymer till framför allt äldreomsorgen. Detta både till följd av förändrade driftsformer, med återgång till kommunal regi, men också för att hantera den stora demografiska utmaningen med allt fler äldre. Enligt den långsiktiga finansieringsanalysen kommer den demografiska förändringen leda till ett ökat behov av cirka 270 platser i särskilt boende inom perioden. Detta leder till en volymökning med cirka 700 portioner per dag. Vad gäller skolmåltider påverkar inte demografin nämnvärt totalen av skolmåltider. Däremot påverkas serveringen till Wisby gymnasiet.

Vägvalet kring en utökad användning av kyld mat eller ej kommer påverka valet av lösning för måltidsproduktionen. För att möjliggöra den samlade volymökningen behöver antingen större investeringar ske i ett antal större produktionskök, alternativt en nybyggnad av ett större kök för hantering av kyld mat. Oavsett val kommer stora investeringar krävas för att säkra produktionen. De olika vägvalen ger olika effekter på lång sikt. Underlag till möjligt vägval har sedan tidigare tagits fram och kommer att kompletteras till budgetberedningen 2024 Båda lösningarna kräver, var för sig, sammantaget investeringar i storleksordningen 130-150 mnkr.

Utifrån framskrivna elevantal för gymnasieskolan kommer eleverna inte att få plats i ordinarie lokaler för måltider under ett antal år från och med 2027. En förstudie för att bygga om matsalen och åtgärda det eftersatta underhållet har gjorts. Genomförandetiden är beräknad till 2 år. Investeringen beräknas till 40 mnkr, 5 mnkr år 1 och 35 mnkr år 2.

Till detta kommer att flertalet av måltidsorganisationens 37 kök är i behov av lokalanpassningar, renovering och underhåll. I kök med äldre standard finns möjlighet till åtgärder för att förbättra arbetsmiljö och effektivitet. Uppdatering av utrustning och materialval på arbetsytor medför att det blir enklare att upprätthålla de krav som ställs vid hantering av livsmedel. Här finns ett långsiktigt behov då tekniken ständigt utvecklas. Den avsatta årliga potten om 10 miljoner bedöms endast räcka till dessa insatser. Detta är bland annat beroende av den rådande kostnadsutvecklingen men också på det eftersatta underhållet. När exempelvis en ny ugn ska installeras krävs ofta även en uppdatering av fastigheternas tekniska system.

Sammantaget upptas ytterligare 20 mnkr per år för att hantera kommande volymförändring.

Strategiska investeringar - kultur och fritid

Kultur- och fritid ansvarar för en mängd olika typer av lokaler/anläggningar. Allt från stora byggnader för idrottsutövning, biblioteksverksamhet till grönytor, konstgräsplaner och motionsspår. Omvärldsfaktorer kan med kort framförhållning styra vart efterfrågan och behoven finns, verksamheten måste därför vara lyhörd och föränderlig över tid.

Investeringar i kultur- och fritidsanläggningar klassificeras i detta dokument som strategiska investeringar. Dessa investeringar beräknas skapa större samhällsnytta än vad regionen har idag och bidra till att regionens vision och mål för samhällsutveckling uppnås.

Inom kultur- och fritidsområdet redovisas ett antal särskilda investeringssatsningar aktuella att genomföra eller som står inför bedömning under kommande 10-årsperioden:

- *Badhus* – beslut är taget att bygga ett nytt badhus i Visby och investeringen ligger planerad mellan 2022-2026 med 300 mnkr. Invigning planeras till första halvåret 2026. I och med detta har Gotland tillgång till tre olika anläggningar för badverksamhet med geografisk spridning.
- *Isytor* – ett behov finns av nya isytor i Visby. Efter utredning om olika finansierings- och driftsalternativ fick regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att göra en fortsatt utredning av alternativet där Region Gotland lånar ut investeringsmedel för byggnation av ishall med dubba isytor. Den beräknade investeringsutgiften för att bygga i egen regi uppgår till cirka 300 mnkr.
- *Gymnastik* – det är ett pågående projektet som Visbygymnasterna driver tillsammans med en privat exploatör för att få till en anläggning som löser gymnastikens särskilda behov. Anläggningen är ännu inte påbörjad även om den varit planerad länge. Skulle den inte genomföras i den form som nu planeras kommer behovet vara fortsatt stort och behöva ses över.
- *Ridanläggning* – det finns i dagsläget ingen regionägd eller regiondriven ridanläggning på Gotland. I och med att konstgräsplanen för fotboll flyttades från Rävåsen till Visborg öppnades en möjlighet att lägga en ridbana där. Förvaltningen har uppdraget att se över möjligheterna till anpassning av grusytan som ligger i den så kallade Gropen, bredvid den gamla konstgräsplanen. I samband med detta har även förvaltningen ett uppdrag att se över en lösning för verksamheten i Wisby ridsports ordinarie anläggning, samt även framtida driftsform. Projektet är i förstudiefas.
- *Konstgräsplan Visby* – utöver de befintliga konstgräsytor som finns 2023, har förvaltningen påbörjat inventering av ytterligare eventuella behov längre fram i 10-årsperioden. Dialog om detta kommer att genomföras med Gotlands fotbollsförbund och ett eventuellt uppdrag kan ges efter detta.
- *Aktivitetspark i Visby* – förvaltningen har uppdraget att se på placering, investering och drift av en aktivitetspark i Visby. Det syftar bland annat till att uppfylla behovet hos de som åker skateboard men ska även fyllas med andra aktiviteter för ett brett antal målgrupper. Tänkbara placeringar är t.ex. Gutavallens grusplan, A7-området, Gråbo och Bingeby.
- *Scenkonsthus/Ungkulturhus* – Gotland saknar ändamålsenligt anpassade lokaler för kulturen, scenkonsten (dans, teater, musik). Samtidigt behöver ungas behov av

ändamålsenligt anpassad lokal för kulturutövande och kulturupplevelse mötas på ett bättre sätt än idag. Ett alternativ är att utveckla nuvarande Solbergabad.

Regionstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag att utreda möjligheten att nyttja nuvarande bad till ett hus där unga och professionella kan mötas. Uppdraget innefattar även att genomlys befintliga ungdokument Fenix för att se vad som kan lyftas in i framtida ungdokumenthus i Solbergabadet. Förstudie pågår.

- *Bibliotek* – arbetet med att öka tillgängligheten till regionens bibliotek fortgår i projektet meröppna bibliotek och finansieras ur förvaltningens investeringspott. När det blir dags för Almedalsbiblioteket lär potten inte räcka till. Då krävs ett särskilt anslag. Vidare hyr biblioteken idag garageplatser för de för de två mobila filialerna på mark som står inför exploatering. När så sker behövs en annan lösning hittas.

Nedan följer slutligen ett antal övriga frågor att beakta, i samband med andra investeringar med koppling till kultur- och fritidsområdet:

- Barn- och utbildningsnämnden har ett behov av nya **hallar till skolidrotten** Här finns stora möjligheter till samverkan som löser även fritidssidans behov. För att på bästa och mest effektiva sätt utnyttja en ny idrottsanläggning är det ytterst viktigt att det blir en anläggning med fullstora mått, det vill säga en golvyta på minst 40x20 meter.
- Från förvaltningens sida framförs vikten av att beakta behovet av exempelvis **spontanidrottsytor i samband med att nya stadsdelar växer fram** och att detta är med i investeringsunderlaget. Likväl behöver befintliga ytor ses över och utvecklas. Dialoger med barn, ungdomar och andra berörda är av vikt. Samverkan behöver ske bl.a. med teknikförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen kring detta.
- Det finns frågetecken kring **andra anläggningar** som i dagsläget är föreningsdrivna. Vissa kan komma att kräva investeringar. Aktuella områden är; friidrott, motorsport, tyngdlyftning och skateboard. I bidragsöversynen inom fritidsområdet ses även på hantering av stöd till föreningar som driver egna anläggningar
- **Konstmuseet** ägs och drivs av Gotlands Museum och de har uppmärksammat behov av att investera ytterligare i museet. Frågan utreds hos Gotlands Museum som tittar på olika alternativ till lösningar framåt.

Driftkonsekvenser

Förvaltningen ser ingen möjlighet att inom ram täcka driftkonsekvenser av satsningen på ökad IT-säkerhet/reduktion. Driframen behöver succesivt (2025-2027) förstärkas med sammantaget cirka 8 mnkr för att klara dessa kapitalkostnader.

Förvaltningen kommer också fortsatt vara i behov av kompensation för ökade hyreskostnader för kommande investeringar inom såväl måltid som kultur- och fritid.

Bilaga

I bifogad bilaga redovisas en sammanställning av förvaltningens långsiktiga investeringsbehov 2025-2034.